

номера “Енъи дюнья” досяг 9443 прим. [12, арк.9]. В 1937 р. вийшло 301 номерів “Енъи дюнья”, тираж кожного з них складав 10740 прим. Персонал газети був доведений до 50 чоловік, з них редакційний – 30, видавничий – 8. Звичайний обсяг одного номера газети склав 140000 друкарських знаків [13, арк.10]. Незважаючи на такі наявні успіхи, вони були, в першу чергу, тільки кількісними, але не якісними. В роки великих “чищень” і репресій, “виковування” із народів що населяли СРСР “єдиного радянського народу”, газети подібні до “Енъи дюнья” здебільшого були лише рупором комуністичних ідей, а зростання їх тиражу лише ширмою в справі обмеження прав і свобод малих і великих народів. Підтвердженням цього, служить перейменування в 1938 р. головних газет що виходили в Криму кримськотатарською мовою, в тому числі і “Енъи дюнья” в “Кызыл-Крым”.

Проте, необхідно відзначити, що така односторонньо – негативна характеристика діяльності «Енъи дюнья», буде неправильною. Адже за весь час свого існування, не дивлячись на ідеологічний контроль, редакція цього друкарського органа, в справі захисту інтересів свого народу і його культури, не рідко виносила гострі питання на шпальти своєї газети, а отже і на суд громадськості. Так, наприклад, в номері від 12 жовтня 1931 р., після поздоровлення Кримського державного татарського театру з відкриттям його 9 сезону «Енъи дюнья» писала: «Греба відзначити, що в театрі не зустрінеш татарською мовою ні гасла ні плаката. Створюється враження, що татарський театр там є гостем. І насправді чомусь відчувається таке відношення до національного театру з боку дирекції державного театру.

Ніби татарський театр там на останньому місці. Наприклад, за словами деяких акторів, репетиції для татарської трупи проводяться не на сцені, а в фойє. Бувають випадки, що по якимось причинам одяг для артистів не буває готовий вчасно...». Необхідно відзначити, що газета завжди приділяла величезну увагу Кримському державному татарському театру і його проблемам. Докладно освітлювала різноманітні події з його життя, надавала місце для публікації своїх статей критикам, письменникам і робітникам театру.

Звичайно, крім життя театру «Енъи дюнья» висвітлювала найрізноманітніші події культурного й економічного життя кримськотатарського народу, що дозволяло широкій кримськотатарській громадськості бути в курсі основних не тільки політичних, але і культурних подій.

Посилання:

1. Ганкевич В.Ю. На службе правде и просвещению: Краткий биографический очерк Исмаила Гапринского (1851 – 1914). – Симферополь: ДОЛЯ, 2000. – 328 с.
2. Державний Архів Автономної Республіки Крим (ДААРК), ф.219, оп. 1, спр. 1780
3. Там же, ф. Р-1, оп. 1, спр. 287.
4. Там же, спр. 462.
5. Там же, спр. 572.
6. Там же, спр. 619.
7. Там же, спр. 725.
8. Там же, спр. 738.
9. Там же, спр. 864.
10. Там же, спр. 960 а.
11. Самеринов А. Советский Крым за 15 лет // Революция и национальности. – 1936. – №1. – С. 15.
12. ДААРК, ф.219, оп.1, спр.1767
13. Там же, спр.1788.

Каран В.В.

МАЙБУТНЄ ТА ПОДАЛЬШИЙ РОЗВИТОК ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНОГО КООПЕРАТИВНОГО АЛЬЯНСУ

Очевидним є той факт, що на будь-якому рівні – національному і міжнародному – кооперативний рух вносить конкретний вклад як в економічний, так і соціальний розвиток. В даний момент громадянське суспільство і діловий світ активно займаються створенням нових моделей розвитку і відносин. Кооперативний рух повинний зайнятися рішенням проблеми керування, можливого росту. Стратегія й ініціативи повинні виходити від власної структури загальних цінностей і принципів таким чином, щоб поліпшити стан кооперативного руху на всіх рівнях.

Актуальність поданої проблеми в сучасний період розвитку української національної економіки, визначається непересічним науково-теоретичним значенням достеменного історичного вивчення діяльності і розвитку однієї з найбільших світових організацій МКА. З історіографічної точки зору, важливе теоретичне значення мають здобутки вчених та практиків, що створювали основи кооперативного руху протягом багатьох десятиліть. Серед дослідників надбань кооперації слід зазначити О.І. Крашеніннікова, О.Пріцака, Г.Я. Бланка, Н.В. Бондаренка, К.І. Вахтова, а також Р. Родригеша, Б. Тордарсона.

За роки свого існування кооперативи зарекомендували себе як конкурентноздатні підприємства, не менш ефективні, чим інші ринкові структури. В основі процвітання кооперативної форми діяльності лежить турбота про членів, а не особиста вигода. Завдяки своїй гнучкості кооперативи відповідають мінливим потребам людей навіть у складній економічній, соціальній і політичній обстановці. В умовах сучасної глобалізації кооперативна модель гідно витримує іспити на міцність. Створюються нові кооперативні підприємства в області інформаційних технологій. На перше місце в кооперативах виходить соціальна сфера діяльності: надається допомога незаможним шарам населення, створюються нові робочі місця, у роботу активно залучають жінок і молодь. Кооперативи діють у всіх сферах. Вони займаються переробкою і збутом сільгосппродукції, кредитуванням, страховою і банківською справою, житловим будівництвом, транспортом, виробництвом товарів, торгівлею, роблять найрізноманітніші соціальні послуги. У багатьох країнах кооперативи вважаються більш надійними, чим традиційні корпорації.

Ще в перші роки радянської влади держава досить широко використовувала споживчу кооперацію для постачання населення продовольством і товарами першої необхідності. Ледве не поголовно всі громадяни вважалися її членами. Але потім, хоча і формально, був відновлений її організаційно-правовий статус, але вона була перетворена в одержавлену систему, що втратила властиві їй кооперативні принципи і цінності. Держава командувала споживчою кооперацією як державною структурою, розпоряджалась її майном як своєю власністю [1, с.37].

У 1935 році за рішенням рад наркому СРСР і ЦК ВКП(б) діяльність споживчої кооперації була зосереджена в сільській місцевості. Усе її майно в містах безоплатно було передано держструктурам. Споживча кооперація була позбавлена двох третин своєї власності. Однак вона вистояла, виявила свою життєвість, а напередодні радикальних реформ у 1991 році являла собою могутню, економічно міцну організацію з розвинутою матеріально-технічною базою, кваліфікованими кадрами, що поєднують більш 22 млн. пайовиків. Але зміна політичного ладу, загальна економічна криза, що охопила країну, викликали величезні втрати в споживчій кооперації. Масова приватизація, панування дикого ринку поставила систему на край загибелі [2, с. 92].

Як ми всі добре знаємо, із самого початку свого існування на міжнародній арені світова кооперація найбільш успішно діяла в тій обстановці, де були створені передумови для змін, а в деяких випадках кооперація успішно розвивалась в межах самих змін, коли потрібно було боротись з нерівністю, несправедливістю і дискримінацією. Її сила полягала в тім, що це була практична діяльність, яка мала на озброєнні наріжні моменти удосконалення існуючого світу. Вона засновувалась на солідарності, демократії і рівності, що реально відчутні зміни в житті людей.

Мета, форми і методи діяльності Міжнародного кооперативного Альянсу (МКА) сприяють розвитку кооперації, зміцненню світу, розвитку дружніх економічних відносин між кооперативними організаціями усіх видів як у національному, так і в міжнародному масштабі, а також дозволяють підтримувати тісні стосунки між організаціями, що входять до його складу і поширювати в усьому світі кооперативні принципи і методи.

По суті у своєму минулому, кооперація займала лікуюче положення серед суто місцевих громад. У сьогоднішньому глобалізованому світі, навколишнє середовище може бути чим завгодно, але тільки не місцевим середовищем. Сьогодні працюючий світ є глобальним. Тому завдання вирішуються на світовому рівні такими організаціями як МКА. На самому початку ХХІ століття відбулись докорінні зміни у відносинах між країнами не тільки в політичних аспектах, а й економічних. Специфіка діяльності, титанічний досвід у галузі співробітництва між окремими учасниками світових економічних відносин заслуговують на нашу якнайретельнішу увагу. Вивчення та всебічне дослідження досвіду діяльності Альянсу має стати одним з головних завдань сучасної Української держави. Адже ідеї співробітництва кооперативів різних країн зародилися ще в першій половині ХІХ століття, а першою спробою їхнього здійснення на практиці і створення міжнародного кооперативного центра можна вважати засновану в 1835 р. у Лондоні Асоціацію всіх класів і націй. Однією з задач якої ставилась пропаганда кооперативних ідей у міжнародному масштабі. 19 серпня 1995 р. МКА виповнилося 100 років. За цей порівняно невеликий історичний період з асоціації, що поєднувала трохи більше декількох тисяч кооператорів, Альянс перетворився в одну з найбільших міжнародних неурядових організацій, що об'єднала сотні мільйонів чоловік. В рамках МКА була створена Міжнародна кооперативна жіноча гільдія (МКЖГ). У 1963 р. вона поєднувала понад 27 млн. жінок-кооператорів з 30 країн. Але незабаром після розпуску МКЖГ керівництво МКА під тиском міжнародної кооперативної громадськості було змушено повернутися до розгляду питання про поновлення діяльності в рамках МКА самостійного органа, що займався б питанням діяльності жінок-кооператорів. Таки органом стала створена у 1966 р. Жіноча кооперативна консультативна рада МКА (ЖККР). Оскільки ЖККР не була самостійним органом, здатним приймати рішення, це цілком природно, що вона не відповідала вимогам часу. Центросоюз разом з іншими кооперативними організаціями соціалістичних країн послідовно і принципово відстоював на засіданнях керівних органів МКА необхідність активізації діяльності Жіночої ради, розширення її прав і повноважень додання їй значимості і самостійності, підвищення її впливу в МКА. Необхідність підвищення ролі жінок у міжнародному кооперативному русі характеризується тим, що жінки займають значне місце в діяльності кооперативних організацій різних країн. У деяких національних кооперативних рухах більше половини числа кооператорів – жінки [3, с.37].

Інформаційна революція внесла свої корективи в існуючі до цього місцеві зв'язки, радикально змінивши традиційні і раніше постійні відносини окремо взятими регіонами і робочою силою, що розміщувалась на їх території. Підприємства, що працювали на місцевому рівні, в сьогоденні одержали досить широку можливість виходити на міжнародну арену власної економічної діяльності і реально використовують її для роботи в будь-якому секторі земної кулі з такою ж легкістю, як вони це робили раніше, коли їхні споживачі і клієнти знаходились в межах однієї країни. В даний час значною мірою змінився сам зміст діяльності Альянсу. Крім рішення професійних питань, він проводить активні акції в захист світу, проти поширення діяльності та впливу монополій, за поліпшення соціально-економічного положення рядових кооператорів. За минулі роки МКА перетворився в велику міжнародну організацію, що має статус "А" першої категорії в Економічній і Соціальній Раді ООН, ЮНЕСКО і ряд інших міжнародних організацій. МКА активно співробітничав з МОТ, ЮНЕСКО, ФАО, ЮНКТАД, ЮНІДО [4, с. 22-23]. Останні піввіку ООН приділяла велику увагу розвитку кооперативного руху у світі, неодноразово заслуховувала доповіді про соціально-економічну роль кооперативів у поліпшенні матеріального становища широких мас населення в країнах що розвиваються і розвинутих країнах. Прийнято директиви ООН у відношенні кооперативів і резолюції, що закликають уряди країн-членів ООН сприяти зростанню кооперативного руху, надавати кооперативам пільги на податки, кредити, субсидії, доступу до суспільних програм [5, с.124]. На за-

сіданні Генеральної асамблеї ООН прийнята Декларація Міжнародного кооперативного Альянсу, у якій говориться про прагнення боротьби за більш справедливе демократичне суспільство; зацікавленості спонукати уряди об'єднати зусилля в боротьбі за припинення насильства і за соціальну справедливість; прагнення створити суспільство в гармонії з природою; бажання внести кооперативний вклад у більш справедливий світовий суспільний порядок. У багатьох країнах кооперативи займають важливе місце в сільсько-господарському і дрібному промисловому виробництві, в області збуту, постачання, кредиту, у наданні різних послуг. В даний час немає такої країни, у якій не функціонував би той чи інший вид кооперативних об'єднань.

Підвищений інтерес до кооперативних форм господарювання і керування підприємствами та виробництвом бачиться в першу чергу у величезних досягненнях розбудови країн і в тому великому впливі, яким користуються кооператори на міжнародній арені. Необхідно відзначити, що в розвинутих країнах у міжвоєнні роки кооперативні організації стали важливою складовою частиною робочого і селянського руху і брали активну участь у боротьбі за демократію.

За останні роки практично на всіх форумах, що обговорювали питання про надання економічної допомоги країнам, що розвиваються, що брали активну участь представники національних національних і міжнародних кооперативних організацій.

Загальноєвропейська інтеграція і консолідація громадського життя підсилює вплив сучасних міжнародних факторів на розвиток і діяльність кооперації. Альянс є незалежною неурядовою асоціацією, що має консультативний статус в ООН і Раді Європи [6, с.95]. МКА поєднує, представляє і служить інтересам кооперативів в усій світі. В даний час у МКА входять кооперативні об'єднання більш ніж 150 країн. Членами Міжнародного кооперативного Альянсу є більш 250 кооперативних організацій, що поєднують приблизно 800 млн. чоловік [7, с.78]. По оцінках ООН, майже 3 млрд. Людей, або половина населення земної кулі, забезпечує собі засоби до існування завдяки кооперативним підприємствам. Штаб квартири Альянсу знаходиться в Женеві (Швейцарія). Міжнародний кооперативний Альянс має регіональні офіси в Азії, Африці, Європі, Латинській Америці. У рамках МКА діють 14 спеціалізованих організацій і комітетів [8, с.82]. Розрядження політичної напруженості створило сприятливі умови для плідної діяльності кооперативних організацій, додало новий імпульс їхній активності у підрозділах Міжнародного кооперативного Альянсу.

З метою координації виконання програми кооперативного розвитку при Міжнародному кооперативному Альянсі був створений Комітет кооперативного розвитку. Для здійснення ряду проектів по наданню допомоги кооперативам країн, що розвиваються використовуються ресурси „ Фонду розвитку МКА” [9, с.65]. У таких країнах, а особливо після отримання ними політичної незалежності, серйозною задачею стало залучення жінок у сферу суспільної праці, професійної підготовки, політичного життя, поліпшення умов їхньої праці і життя. Наріжного значення в міжнародному кооперативному русі набули питання мобілізації суспільної думки жінок-кооператорів при вирішенні актуальних проблем сучасності та світової політики окрема.

Сьогоднішній глобалізований світ перебуває в стадії драматичних змін. Світова спільнота намагається знайти рівновагу в новій глобальній реальності. Зокрема, ця нова глобальна реальність породила дійсне відчуття порушення звичного і сформованого протягом століть ладу речей. Цей процес на своєму власному досвіді відчуло багато громад, районів і цілих регіонів, саме існування яких було поставлено під загрозу в силу зникнення традиційних видів діяльності і навіть окремих галузей. Занепад і зникнення багатьох подібних галузей уже саме по собі виявилось надзвичайно хворобливим для національної економіки. Але тепер, коли глобальні економічні сили можуть користуватись перевагами вільного пересування капіталу, що гарантовано світовими торговельними структурами.

Стурбовані уряди будь-яких рівнів, від місцевого до національного, постають перед проблемою, з чого можна почати і на які важелі натиснути, щоб якось компенсувати економічні труднощі, що виникли в їхніх власних країнах і по економічних регіонах. Кооперативи можуть зіграти фундаментальну роль у відновленні або набутті нового змісту тому почуттю місцевої самобутності, або місцевої громади, що лежало в серцевині і розвитку Міжнародного кооперативного Альянсу. За останні роки спостерігалось більш тісне співробітництво між кооперативними організаціями Великобританії. Відштовхуючись від необхідності масової роботи та співробітництва в економічній галузі з регіональними підприємствами, сподіваючись отримати реальну підтримку, насамперед фінансування з боку уряду, Міжнародний кооперативний Альянс поєднує зусилля могутніх споживчих кооперативів з більш дрібними житловими, виробничими кооперативами, кредитними союзами. Зазвичай Альянс і раніш підтримував діалог між представниками різних секторів, але завжди це була досить абстрактна розмова, що не виступала важливою частиною господарської діяльності. В сучасний період глобалізації це зрушення стало не просто значним, а фундаментальним. Зараз уже присутнє загальне розуміння того, що працюючи разом, кооперативи зможуть досягти кращих результатів, більш успішного розвитку свого еволюційного руху в XXI столітті. Досвід діяльності на міжнародній арені та розуміння політичних і економічних змін привели до того, що зараз підрозділи Міжнародного кооперативного Альянсу більше довіряють один одному, між ними стало менше підозр, що різні сектори кооперативного руху спонукують до роботи радикально різними мотивами, адже це мало місце протягом довгих десятиліть. Це також призвело до того, що в людей з'явилися нові ідеї, устремління поширювати вплив кооперативів і на інші сфери життя їхніх місцевих організацій, прилучитися до споконвічних ідей кооперації. Були винайдені нові форми кооперування, щоб залучити молодь на місцевому рівні.

У Великобританії було створено перший студентський кооперативний союз, що цілком належить молодому поколінню майбутніх спеціалістів. При активній підтримці національного союзу студентів місцевий кооператив співробітничав з новим студентським союзом, допомагаючи їм у підготовці нових кооперативних лідерів, навчаючи правильно керувати і керуванню господарською діяльністю їхнього кооперативу. Працюючи з колегами з кредитного союзу, деякі з традиційних споживчих кооперативів стали

використовувати свої магазини як розрахункові пункти для місцевих кредитних союзів. В даний час члени кредитних союзів можуть користуватися пластиковими дивідендними картками кооперативних роздрібних магазинів, а також класти або знімати з рахунків кредитного союзу свої гроші. Така кооперація між кооперативами допомагає усунути зайві турботи для кредитних союзів, і, звичайно ж, вона приводить членів кредитних союзів у магазини споживчих кооперативів. Оскільки у світі продовжується перехід від надання соціальних послуг державою в приватний сектор, то кооперативний рух відкриває двері тим структурам, що можуть запропонувати середній шлях, що відповідає сподіванням громади і місцевих політичних імперативів. Узагальнюючи результати досліджень ефективності кооперативних принципів у залежності від факторів, що впливають на них, можна відзначити, що при виконанні всіх необхідних і достатніх факторів, принципи винятково ефективні. Вони розроблені і випробувані в кооперації і використовуються в даний час практично в усіх як підприємницьких, так і споживчих господарствах. Наприклад, акціонерні товариства активно залучають робітників та службовців до економічної участі у своїй діяльності, участь працівників у їхньому керуванні в багатьох країнах запропоновано законом, для зниження соціальної напруженості підприємці роблять своїм працівникам споживчі послуги як соціального так і економічного характеру. На сучасному етапі діяльності МКА ціла низка кооперативів, що спеціалізуються на догляді за дітьми, активно відкриваються кооперативні центри навчання. Розробляються шляхи надання допомоги для розвитку сільської економіки, стан якої було серйозно підірвано через захворювання корів спочатку коров'ячим сказом, а потім ящуром. Усе це робиться для того, щоб місцеві люди залишалися власниками і контролювали місцеві підприємства, створені і використовувані місцевим населенням. Чітка соціальна орієнтація роботи та діяльність Міжнародного кооперативного Альянсу повинна дати переваги в конкурентній боротьбі, ведучи до комерційного успіху, що сам по собі дозволить вкладати більше інвестицій на рішення соціальних проблем. Постійне отримання та сприйняття досвіду інших організацій неодмінно призведе до вдосконалення тих заходів за допомогою яких Альянс зможе не тільки закріпити та зміцнити свої позиції у швидкотрансформуючомуся сучасному глобалізованому світі, а й займати все нові і нові горизонти міжнародних економічних відносин.

Досить нова форма роботи кооперативу використовується при створенні кооперативних об'єднань акціонерів якогось визначеного футбольного клубу. А один клуб став повною власністю кооперативу. На сьогодні вже більше сорока клубів мають своїх кооперативних прихильників, що одержали, у свою власність одну з частин контрольного пакету акцій. Ця модель кооперативу стала настільки могутньою, що в даний час ведеться робота з можливого створення подібної моделі для працівників – акціонерів у великих приватних компаніях. В майбутньому повинна проводитись робота спрямована на те, щоб працівники – кооператори змогли здобути собі місця в раді директорів великих високотехнологічних компаній. Саме це і є тим процесом, коли працівники наділяються певними повноваженнями в сфері владних структур. На самому початку ХХІ століття відбувається консолідація людей, самим плином часу вони спонукаються до більш активного співробітництва на робочих місцях, більш повної інформованості працівників про стан і справи їхньої компанії.

Кооперативи усе більше і більше зосереджують увагу на соціальних нестатках своїх членів. Ті з них, що відрізняються щоденною турботою про здоров'я і благополуччя людей, процвітають. Останнім часом Міжнародний кооперативний Альянс особливо тісно співробітничав з такими організаціями, як ООН і МОТ [10, с.57]. Найважливішим результатом цієї діяльності стало прийняття в 2002 році Резолюції Генеральної Асамблеї ООН „Кооперативи в процесі соціального розвитку ” і рекомендація МОТ 193 „О содействию развитию кооперативов”, що спрямовані на мобілізацію величезного потенціалу кооперативів по створенню робочих місць, зменшенню бідності, боротьбі із соціальною нерівністю для подальшого стійкого розвитку через кооперативне підприємництво. Рекомендації спрямовані на створення відповідного законодавчого, організаційного й адміністративного середовища, що сприяє більш ефективному використанню потенціалу кооперативів, а також зміцненню громадянського суспільства.

Виходячи з вище наведених тез та основних положень, слід зазначити, що головними принципами при характеристиці діяльності та розвитку Міжнародного кооперативного Альянсу є: визнання і захист особливого характеру кооперативів і недопущення в сфері закону або на практиці будь якої дискримінації, обумовленої особливим фінансовим статусом, організацією й управлінською системою кооперативів. Недопущення будь-якого прямого або непрямого втручання у внутрішні фінансові справи кооперативів або кооперативного руху і визнання за кооперативним рухом усіх повноти відповідальності за цього власні фінансові справи і налагодження співробітництва з кооперативними фінансовими установами в таких питаннях, як розвиток регіонів. Використання їхнього досвіду в області мобілізації капіталу і керування ним таким чином, щоб це сприяло добробуту суспільства і досягненню ним поставлених цілей.

МКА в даний час переживає серйозний період змін, як у керівництві, так і у визначенні стратегії. Йде процес, спрямований на більш тісне співробітництво з інститутами Європейського Союзу, зокрема, з Координаційним комітетом європейських асоціацій (ККЄКА) [11, с.38] Всі урядові департаменти й органи, що мають контакти з представниками кооперативного руху, повинні бути інформовані про національну політику у відношенні кооперативів і діяти відповідно до її положень. З метою забезпечення погодженості було б корисно створити в уряді координуючі механізми, що також підтримували б зв'язок з кооперативним рухом. Доцільною є розробка єдиної національної всеосяжної політики у відношенні кооперативів [12, с.51]. Створення відповідних керівних принципів, що повинні узгоджено застосовуватись у всіх урядових структурах, контроль за таким їхнім застосуванням і проведення оглядів; співробітництво з правовими департаментами при складанні проектів загального і будь-яких спеціальних законів; підтримка зв'язку, проведення консультацій і підтримка відносин співробітництва з кооперативним рухом. З організаційної точки зору найбільше ефективно було б включити такий підрозділ у той або інший департамент, що

уже виконує широкі функції в області стратегії і координації [13, с.85]. Досить корисно було б створити організаційний механізм, що дозволяє проводити регулярні консультації і здійснювати ефективне співробітництво між урядами і кооперативним рухом.

Варто сприяти підтримці зв'язків між міжурядовими програмами міжнародним кооперативним рухом. В даний час стратегія розвитку МКА базується на наступних пріоритетах: чітке визначення глобальних стратегічних проблем, що робить МКА об'єднаною і глобальною організацією; кооперативна ідентичність; робота з членськими організаціями; розвиток; міжнародне представництво МКА; захист кооперативного руху. Дуже важливо, що кооперативи не є інструментом суспільної політики [14, с.99]. Однак основна задача кооперативного руху – домогтися від урядів такого ж відношення до кооперативів, як до інших ринкових структур. Це необхідно для створення сприятливих умов розвитку і росту автономних кооперативів. У цьому відношенні принципова діяльність міжнародної організації праці (МОТ) і ООН в області співробітництва Міжнародним кооперативним Альянсом в рамках установа політики, що визначає роль держав стосовно кооперативів [15, с.64]. Діяльність сучасних кооперативів ґрунтується на кооперативних принципах, що узагальнили багатовіковий досвід існування і діяльності споживчих господарств, узявши з нього основні положення, найбільш важливі для ефективної роботи кооперативів. Факторний аналіз генезису й еволюції кооперативних принципів дозволяє не тільки зрозуміти причини їхньої появи, але і прогнозувати розвиток основ, на яких може розвиватись споживча кооперація в майбутньому [16, с.22]. У міжнародному кооперативному русі принципи кооперації використовуються як критерії кооперативу, тобто господарства, що дотримує у своїй діяльності цих принципів, виділяється з різноманіття існуючих форм господарської діяльності як „кооператив”, що є основою об'єднання кооперативів у союзи.

Джерела та література

1. Кооперация. Страницы истории. – М., 1991.
2. Кооперация. Место и роль в экономической истории. – М., 1990.
3. Вахитов К.И. Международное кооперативное движение. – Чебоксары, 1998.
4. Кооперация. Страницы истории: В 3т. – М.: Наука, 1999.
5. Бондаренко Н.В. История и теория кооперации. – Ставрополь, 1998.
6. Кооперация. Страницы истории. – М., 1994. – Вып.4.
7. Макаренко А.П. Теория и история кооперативного движения: Учеб. пос. – М., 1999.
8. Коряков И.А. Принципы кооперативного движения. – Чита, 1998.
9. Булочников Л.А. М.И. Туган-Барановский и его книга «Социальные основы кооперации». – М., 1989.
10. Бланк Г.Я. Основы теории и истории и истории потребительской кооперации СССР. – М., 1963.
11. Бланк Г.Я. Международное кооперативное движение. – М., 1965.
12. Бланк Г.Я. Вопросы экономической работы в органах потребительской кооперации. – М., 1972.
13. Крашенинников А.И. Международный кооперативный альянс. – М., 1980.
14. Макаренко А.П. Эволюция мирового кооперативного движения. – М., 1994.
15. Макаренко А.И. Функции и задачи кооперации в переходный период от капитализма к социализму. – М., 1988.
16. Кооперативное движение: опыт, проблемы и перспективы развития. – М., 1989.
17. Кооперация. Страницы истории. – М., 1994. – Вып.4.

Катунина Е.В.

ФОРМЫ И МЕТОДЫ РЕЛИГИОЗНОЙ ПРОПАГАНДЫ СРЕДИ МОЛОДЁЖИ КРЫМА В 50-ГОДЫ XX ВЕКА (по архивным материалам)

Вторая половина 40-х – начало 50-х годов – сложный период в жизни советского общества. После окончания войны началось активное возрождение экономики, связанное не только с восстановлением промышленных предприятий и разрушенных городов и сел, но и с реализацией новых проектов, позволивших СССР занять передовые позиции в сфере освоения космоса и военных технологий. Победа в войне породила массовый энтузиазм, благодаря которому в очень короткие сроки было восстановлено народное хозяйство страны и начата реализация программ по освоению пустынных земель Казахстана и Средней Азии, строительству промышленных и машиностроительных гигантов, разработке новых месторождений нефти, газа и различных полезных ископаемых, электрификации деревни и т.д.

Серьезное участие в возрождении страны принимали верующие различных конфессий. Отказ государства от политики гонений в отношении религии и церкви позволил многим общинам не только стабилизировать свою деятельность, но и начать активную работу по увеличению численности своих рядов. Это было связано с рядом причин, в том числе и с тем, что в первые послевоенные годы партийные и комсомольские организации практически прекратили атеистическую пропаганду, а местные органы власти, учитывая патриотическую позицию, занятую церковью в годы войны, не только не противодействовали усилению их влияния на общество, но в ряде случаев даже оказывали практическую помощь в решении некоторых бытовых вопросов. Образовавшийся духовный вакуум постепенно стал заполняться религиозным мировоззрением. Тысячи советских граждан, потерявших в годы войны родных и близких, возвращались в храмы и молитвенные дома, находя здесь сострадание и духовное облегчение.

Усилению религиозности в различных регионах страны, в том числе и в Крыму, в эти годы способствовала и политика переселения народов, которую проводило руководство страны во главе со Сталиным. Изгнание с территории Крыма и Кавказа огромного количества людей, обвиненных в сотрудничестве с оккупационным режимом, требовало перемещения в эти регионы значительных масс населения, которые должны были восполнить потерю трудовых ресурсов. В ходе ряда переселенческих кампаний в Крым прибывали жители западных регионов, большинство из которых являлись верующими. Наряду со сторон-